

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Західноукраїнського
національного університету
Микола ДИВАК

«_____» 20__ р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дашкевича Сергія Ігоровича на тему «Порядок зайняття посади судді: адміністративно-правові аспекти», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08-Право за спеціальністю 081-Право

ВИТЯГ

із протоколу засідання фахового семінару кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету від «10» травня 2024 р., протокол № 10

ПРИСУТНІ: **Банах С. В.**, д.ю.н., доцент, декан юридичного факультету Західноукраїнського національного університету; **Рогатинська Н.З.**, д.ю.н., професор, завідувач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету; **Пілюков Ю.О.**, к.ю.н., старший викладач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету; **Карий В.В.**, доктор філософії, викладач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету; **Дзюрбель А.Д.**, к.ю.н., старший викладач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету; **Юркевич І.І.**, доктор філософії, доцент кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету; **Гданський Н.М.**, доктор філософії, старший викладач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету; **Декайло П.В.**, старший викладач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету; **Антюк І.П.**, викладач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету; **Войтович С.В.**, викладач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету; **Чудик Н.О.**, д.ю.н., доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму; **Дракохруст Т.В.**, д.ю.н., доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму; **Кравчук В.М.**, к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії права та конституціоналізму; **Кравчук М. Ю.**, д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративного права та судочинства Західноукраїнського національного університету; **Гречанюк Р. В.**, д.ю.н., доцент кафедри адміністративного права та судочинства Західноукраїнського

національного університету; **Тимочко С.О.**, старший лаборант кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету.

З присутніх – 5 докторів юридичних наук, 3 кандидати юридичних наук – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження дисертанта Дашкевича Сергія Ігоровича на тему «Порядок зайняття посади судді: адміністративно-правові аспекти», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08-Право за спеціальністю 081-Право щодо його рекомендації до захисту.

СЛУХАЛИ:

Доповідь дисертанта Дашкевича Сергія Ігоровича про результати проведеного ним дисертаційного дослідження.

Обговорення дисертації.

Доповідь Дашкевича С.І.

У своєму виступі Дашкевич С.І. обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, визначив її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, виклав її мету та завдання дослідження, об'єкт і предмет; охарактеризував основні положення, що відображають наукову новизну дослідження та їх практичну значимість та відмітив важливість особливостей удосконалення чинного законодавства щодо адміністративно-правових аспектів порядку зайняття посади судді.

Дисертант наголосив, що на сучасному етапі розвитку українського державотворення та правотворення гостро постало питання про відродження довіри до судів і правосуддя. Очевидно, що розв'язання цієї суспільно значущої проблематики не буде ефективним без удосконалення закріпленого на сьогодні в Конституції та законах України правового статусу суддів та якісного оновлення суддівського корпусу, що є носієм судової влади в Україні. З огляду на важливу місію суддів у суспільстві та державі, – утвердження верховенства права та справедливості, – правовий статус суддів в Україні має бути повно і вичерпно урегульованим у Конституції та законодавстві України, що унеможливить довільні інтерпретації цього статусу в юрисдикційній (правосудній) практиці.

В Україні численні «перезавантаження судової системи» не дали бажаного ефекту, натомість чергова хвиля судової реформи 2016 року передбачала кадрову домінанту. Зокрема був змінений порядок відбору, підготовки і призначення суддів, до законодавства було введена вимога доброчесності суддів. Ця ж хвиля реформи ознаменувалася масовим звільненням суддів, що призвело до кадрового голоду. Однак новий добір, розпочатий у 2017 році за новими правилами, не зміг швидко наповнити суди кадрами, адже перші укази Президента України про призначення суддів на посади за його результатами були ухвалені щойно у 2020 році, а сам добір продовжує тривати і на сьогоднішній день (понад 7 років). Тож критичних масштабів набуває проблема відтоку професійних кадрів з судової системи,

надмірного навантаження суддів, що надалі може призвести до неспроможності держави забезпечити громадянам гарантоване нею право на доступне і справедливе правосуддя.

Дослідження адміністративно-правових аспектів процедури добору і призначення суддів в Україні, порівняльний аналіз порядку зайняття посади судді в окремих зарубіжних країнах, вивчення міжнародно-правових стандартів професійної підготовки та добору суддів дозволить на основі комплексного наукового підходу виявити проблемні моменти в процедурі добору та призначення суддів, а також запропонувати можливі напрямки для покращання ситуації в цій сфері, що може позитивно вплинути й в плані підвищення якості судочинства та довіри громадян до судової влади. Отже, актуальність теми є безсумнівною.

Доповідач зауважив, що для дослідження даної проблематики опрацював численні праці українських і зарубіжних науковців, які висвітлювали проблеми адміністративно-правових аспектів порядку зайняття посади судді. Особливої уваги заслуговували наукові праці фахівців у сфері загальнотеоретичної юриспруденції та методології наукових досліджень (О. Бандурка, А. Бернюков, В. Бігун, О. Гришук, О. Данильян, О. Дзьобань, М. Кельман, М. Козюбра, М. Костицький, В. Кравчук, О. Кресін, Н. Крестовська, П. Рабінович, О. Скакун, В. Тацій, Ю. Шемшученко та ін.), адміністративного та конституційного права (В. Авер'янов, О. Бандурка, В. Бевзенко, Ю. Битяк, Л. Біла-Тіунова, В. Галуцько, Д. Голосніченко, Ю. Грошевий, Т. Дракохруст, Р. Калюжний, В. Кампо, Ю. Ковбасюк, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, М. Кухта, Р. Мельник, О. Музичук, М. Савчин, С. Стеценко, В. Теремецький, Н. Чудик та ін.).

Дослідженню проблемних аспектів функціонування судової влади, в тому числі питанням формування професійного та добросовісного суддівського корпусу присвячені праці таких науковців, як: С. Глущенко, В. Гудима, С. Жуков, В. Кравчук, К. Кубатко, А. Кулібаба, М. Логвиненко, Л. Москвич, І. Назаров, В. Погорілко, Б. Пошва, С. Прилуцький, Б. Прокопенко, Л. Скомороха, Т. Струс-Духнич, В. Федорович, О. Хотинська-Нор та багато інших. Роботи цих та інших вчених стали теоретичною основою дослідження.

Втім, наявний і опрацьований науковий доробок з цієї проблематики не вичерпує перспектив дослідження широкого кола питань, які стосуються порядку зайняття посади судді. Ця кваліфікаційна праця є спробою ґрунтовного, систематизованого дослідження адміністративно-правових аспектів порядку зайняття посади судді в Україні.

Аспірант під час доповіді окреслив наукову новизну одержаних результатів, зазначивши, що вони полягають як у постановці проблем, так і способах їх вирішення. За характером та змістом дисертаційна робота є ґрунтовним комплексним науковим дослідженням адміністративно-правових аспектів порядку зайняття посади судді з урахуванням зарубіжного досвіду.

2. Дискусія за результатами доповіді дисертанта, під час якої Дашкевич С.І. відповів на запитання присутніх на семінарі щодо структури роботи, методологічної та теоретичної основи дослідження, висновків, які отримані за результатами дослідження:

Запитання Рогатинської Н.З., д.ю.н., професора, завідувача кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету: назвіть будь ласка, які наукові методи Ви використовували при написанні свого дисертаційного дослідження?

Відповідь дисертанта:

Дякую за запитання. Методологію дослідження порядку зайняття посади судді, складає комплексне поєднання філософських (світоглядних), загальнонаукових та спеціально-юридичних методів, що спрямовані на розкриття особливостей правового регулювання порядку і процедур зайняття посади судді. Основою наукового дослідження стали історико-правовий, системно-структурний, порівняльно-правовий, формально-догматичний методи, метод правової герменевтики, використання яких дозволило розкрити особливості процедури добору та призначення кандидатів на посаду судді та визначити основні напрямки вдосконалення порядку і процедур зайняття посади судді, якісного правового забезпечення професійного добору суддів в Україні.

Ще одним важливим аспектом, на який варто звернути увагу, це те, що попри поширення у наукових дослідженнях методологічного плюралізму, істотного методологічного значення набуває визнання та сприйняття загальних методологічних орієнтирів та світоглядних принципів, які спрямовують дослідника на адекватне розуміння реального світу. Для України в умовах демократичних перетворень такими орієнтирами є відстоювання загальноцивілізаційних цінностей, морально-етичних стандартів професійної діяльності, принципів гуманізму, поваги до людської гідності, свободи, справедливості. Ці принципи мають бути основоположними засадами правового статусу судді, вимогами до кандидатів на посаду судді, основою системи правосуддя.

Активізація дослідження методології правової науки є позитивним явищем, що зумовлено необхідністю відходу від надмірного догматизму та консерватизму дослідницької парадигми у пізнанні державно-правових явищ та закономірностей правової реальності. Такий підхід сприяє розширенню пізнавального інструментарію правових явищ значною кількістю новітніх підходів, наприклад синергетичним, кібернетичним, аксіологічним тощо. Обґрунтована нами методологія дослідження актуальних проблем правового регулювання порядку і процедур зайняття посади судді має комплексний та системний характер, що дало можливість концептуально підійти до досліджуваної проблематики. Висновки та пропозиції, отримані в процесі дисертаційного дослідження, підтверджують застосовність та дієвість обраної методології наукового пізнання.

Запитання Гречанюк Р.В., доктора юридичних наук, доцента кафедри адміністративного права та судочинства Західноукраїнського національного університету: скажіть будь ласка, під час свого наукового дослідження чи здійснювали ви порівняльний аналіз вимог до кандидатів на посаду судді України та інших зарубіжних країн. Якщо так, то які висновки Ви зробили з даного питання?

Відповідь дисертанта:

Дякую за запитання. Реформа судової системи України спрямована на забезпечення реального захисту прав та свобод особи. В умовах сьогодення судова система України повинна відповідати міжнародним

вимогам та рекомендаціям, принципам верховенства права, справедливого правосуддя. Для досягнення поставленої мети необхідно враховувати не лише напрацювання вітчизняних науковців, але й досвід зарубіжних країн. Вироблення основних шляхів удосконалення правового регулювання правового статусу суддів потребує насамперед проведення змістовного аналізу досвіду зарубіжних країн у цій сфері, який різниться залежно від типу правової сім'ї.

Останніми роками в Україні проведена значна робота з удосконалення організації та діяльності органів судової влади, оптимізації їхньої структури та правової бази відповідно до рекомендації Ради Європи. На сьогодні встановлений порядок добору суддів, що є однією з гарантій незалежності судді, а отже, і забезпечення кожному громадянину права на справедливий судовий розгляд у незалежному та неупередженому суді. Цей порядок передбачає насамперед запровадження єдиної системи добору суддів.

Порівнюючи вимоги до посад судді перших основних ланок судової системи в Україні та Польщі видається, що в Україні є дещо суворішими вимоги до претендента на посаду судді, а саме: 1) збільшено на 1 рік мінімальний вік для зайняття посади судді в Україні порівняно з претендентом у Республіці Польща; 2) стаж професійної діяльності в Україні становить не менше 5 років (тоді як у Польщі стаж може бути не менше 3 років); 3) зобов'язано українського претендента володіти державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови (відповідно до статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»); 4) а от суддівський іспит потрібно складати всім без виключення претендентам.

Щодо досвіду інших держав, слід зазначити, що проходження навчання та підвищення кваліфікації під наглядом органу суддівського самоврядування – Вищої ради суддів – відбувається у Австрії, Бельгії, Норвегії, Швеції, Данії. Зокрема, Бельгія проводить такі заходи: спеціальне навчання юристів, які мають певний досвід робот в юриспруденції; складання кваліфікаційного іспиту адвокатом (стаж роботи понад 10 років у сфері юриспруденції), що може за умови успішного складання пройти на посаду без попереднього навчання; усний екзамен для юристів з двадцятирічним стажем та для осіб, які мають 15 років стажу та принаймні 5 років працювали у сфері права.

Наприклад, у Великій Британії суддями стають талановиті, високопрофесійні адвокати, які своєю практикою довели, що вони гідні бути служителями Феміди. Потенційний суддя спочатку має попрацювати помічником судді, щоб дізнатися про специфіку роботи суду, набути досвіду. Після цього він проходить комплексне тестування, за результатами якого визначаються його придатність та підготовленість до суддівської роботи. Є також певний випробувальний термін для новопризначеного судді, який не перевищує 5 років.

Цю систему підбору суддів двадцять років тому запозичила Іспанія, але сьогодні за такою схемою призначається лише чверть іспанських суддів. В основному ж юристи, які бажають стати суддями, після отримання диплома

про вищу юридичну освіту мають пройти дворічне навчання у суддівській школі.

У Нідерландах переважно використовуються дві процедури призначення судді на посаду. Так, адвокати з шестирічним досвідом практичної роботи можуть скласти три іспити, за результатами яких комісія з 12 членів зможе оцінити їхні аналітичні здібності, особисті якості та ін.

Другий варіант – дипломовані юристи, котрі планують присвятити себе правосуддю, мають деякий час (1–2 роки) попрацювати помічником судді. Це дозволить їм дізнатися роботу суду та функціональні обов'язки судді для того, щоб остаточно переконатися у правильному виборі професії. Потім майбутній суддя протягом 6 років проходить навчання у суді першої інстанції, у прокуратурі та у при-ватному бізнесі (по два роки). Після цього навчається у національній школі суддів, після закінчення якої починає працювати суддею.

Погоджуємося, що система Нідерландів під час добору кадрів на посаду судді схожа з українським законодавством саме в частині перевірки аналітичних здібностей, пізнання в галузі права, здатність приймати рішення, комунікативні навички та моральні якості.

У Болгарії суддею може бути призначений громадянин Болгарії, який має вищу освіту за спеціальністю «Право», має необхідний стаж правової роботи, необхідні моральні та професійні якості, який не був засуджений за умисний злочин та не має психічних захворювань. В окружних судах Болгарії можуть працювати молодші судді, які призначаються терміном на 3 роки. Такий строк може бути продовжений Вищою судовою радою на 6 місяців. Керівник відповідного суду призначає наставника для молодшого судді, який допомагає у професійному розвитку. Після закінчення трирічного строку молодший суддя призначається суддею районного суду без проведення конкурсу.

Формування високопрофесійного суддівського корпусу – це проблема не лише національного рівня, а й питання, яке турбує міжнародну спільноту та потребує постійного вдосконалення. Можна констатувати наявність у нашої державі значних зрушень та позитивних результатів реформування в цій сфері, що має на меті наближення до загальноєвропейських стандартів. Проте у цьому контексті треба визнати, що загальний процес реформування органів судової влади нашої держави відбувається досить складно.

Розробляючи подальший хід судової реформи в Україні, необхідно розглядати судову владу та судову систему як невід'ємну частину державної влади, що залежить від структурних та функціональних змін у державному механізмі, напряму розвитку держави.

Вважаємо, що на етапі призначення судді на посаду слід посилити систему та механізми дослідження інформації про кандидата на посаду судді з погляду доброчесності та інших якостей і перегляд вимог щодо віку та професійного стажу для кандидатів на посаду судді.

Потрібно оновити систему призначення суддів, спростити її та водночас підвищити вимоги до знання кандидатами процесуальних кодексів, законодавства та судової практики та практики Європейського Суду з прав людини.

Запитання Кравчук М. Ю., доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри адміністративного права та судочинства Західноукраїнського національного університету: скажіть будь ласка, які загальноновизнані принципи кадрового забезпечення суддівського корпусу Ви досліджували у своїй дисертації?

Відповідь дисертанта:

Дякую за запитання. У своєму дисертаційному дослідженні я здійснив аналіз та охарактеризував наступні загальноновизнані принципи кадрового забезпечення суддівського корпусу: 1) неможливість формування корпусу професійних суддів з будь-якою дискримінацією самовираження особи (винятком є належність до громадянства держави); 2) існування спеціального органу державної влади, який приймає рішення щодо добору кандидатів на посаду судді, більшість членів цього органу повинні бути вже працюючими професійними судьями; 3) високий рівень правової культури, правової свідомості кандидата на посаду судді; 4) забезпечення рівності прав незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного і соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак; 5) належний рівень моральних та особистих якостей кандидатів на посаду судді тощо.

Запитання Чудик Н.О., доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету: скажіть, будь ласка, як Ви вважаєте, які напрямки удосконалення порядку і процедури зайняття посади судді є основними?

Відповідь дисертанта:

Дякую за запитання. Не зважаючи на те, що судові реформи в Україні послідовно переходять одна в одну, не завершуючись до кінця, передчасно вважати, що система правосуддя, в тому числі і в питаннях добору та призначення суддів, близька до ідеалу. Заступниця керівника Офісу Президента І. Мудра у травні 2024 року повідомила, що в Офісі Президента розпочато роботу над розробкою Концепції розвитку системи правосуддя на 2024-2026 роки. Хоча, чи є зміст у прийнятті подібних актів - це доволі актуальне запитання, адже виконати завдання, визначені у Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженій Президентом України 11 червня 2021 року, у повній мірі з різних причин не вдалося.

Так, скажімо, із запропонованих у вказаній Стратегії напрямків щодо добору кандидатів на посаду судді, кар'єри судді та кваліфікаційного оцінювання суддів, так і не було достатньо уваги приділено таким напрямкам, як: «розширення програм спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, підвищення кваліфікації суддів; удосконалення порядку та методології кваліфікаційного оцінювання суддів (кандидатів на посаду судді); запровадження можливості використання аутсорсингу та програмно-апаратних комплексів у процедурах добору та конкурсних процедурах; удосконалення методик перевірки особистих морально-психологічних якостей (психологічного тестування) судді (кандидата на посаду судді) та врахування їх результатів; запровадження стандартів щодо змісту та обсягу розкриття інформації,

отриманої чи створеної при здійсненні процедур кваліфікаційного оцінювання, з урахуванням європейських стандартів та кращих практик; запровадження обов'язкового щорічного оприлюднення звіту про роботу Національної школи суддів України тощо».

Удосконалити порядок і процедури зайняття посади судді можна, враховуючи наступні напрямки:

1. **Транспарентність:** забезпечити публічність всіх етапів конкурсу на посаду судді, включаючи оголошення вакансії, відбір кандидатів, проведення співбесід тощо.

2. **Професійність:** встановити жорсткі критерії для відбору кандидатів, що відображають їх освіту, досвід роботи, моральні якості та здатність до незалежного прийняття рішень.

3. **Неполітизованість:** запровадити механізми для запобігання політичному впливу на процес відбору суддів, щоб забезпечити їх незалежність у прийнятті правосудних рішень.

4. **Контроль якості:** встановити систему моніторингу та оцінки діяльності суддів для забезпечення високого професіоналізму та етичних стандартів.

Ці напрямки допоможуть покращити порядок та процедури зайняття посади судді та сприятимуть підвищенню довіри громадян до судової системи.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяв участь:

Карий В.В., доктор філософії, викладач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету. Актуальність теми дослідження не викликає сумнівів та продиктована сучасним станом вітчизняної науки, адже багато проблемних питань у цьому напрямі, попри їх очевидну актуальність, не були предметом наукових досліджень. Тему розкрито глибоко, комплексно, поставлені завдання виконано. Пропозиції автора, сформульовані на основі проведеного дослідження, є аргументованими й переконливими. Висновки належні щодо поставлених завдань. Робота написана грамотною мовою, відповідає вимогам.

Головуюча – Кравчук М. Ю., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права та судочинства Західноукраїнського національного університету: Чи є ще запитання у присутніх? Немає. Переходимо до обговорення дисертації.

Слово надається науковому керівнику, **Банаху С.В.,** доктору юридичних наук, доценту, декану юридичного факультету Західноукраїнського національного університету, який надав позитивний відгук і відзначив, що дисертаційне дослідження присвячено складним та актуальним проблемам, а саме: «Порядок зайняття посади судді: адміністративно-правові аспекти».

Постановка мети і низки завдань дослідження Дашкевича С.І. свідчать про актуальність обраної теми та об'єктивну необхідність проведення дослідження щодо адміністративно-правових аспектів порядку зайняття посади судді. Усі ключові питання теми розкриті досить повно та змістовно висвітлені. Ознайомлення зі змістом дисертації дозволяє констатувати належний рівень наукової та практичної обґрунтованості досліджуваних питань, достовірності наукових положень.

Такий підхід дозволив Дашкевичу С.І. узагальнити отримані результати у всіх розділах дисертації та логічно вивести загальні висновки. Їх аналіз, а також всебічне ознайомлення із змістом даного дослідження засвідчили, що дисертант у повній мірі володіє методологією дослідження. Структура дисертації, логіка і послідовність розгляду питань, рівень аргументованості основних положень й висновків, форма викладення матеріалу та оформлення дослідження, його бібліографічний апарат відповідають існуючим вимогам та принципам ділового спілкування, зокрема ведення наукової дискусії з означеної тематики дослідження, що висуваються МОН України до такого виду наукових розробок, наукових статей, тез конференцій та інших наукових робіт. Робота пройшла апробацію, про що свідчать акти впровадження дисертаційного дослідження у наукову та практичну діяльність.

За час підготовки роботи Дашкевич С.І. зарекомендував себе на кафедрі з позитивної сторони. Основні положення дисертаційної роботи викладені у 9 наукових працях, з яких: 4 статей у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному виданні, 4 праць апробаційного характеру.

Аналіз опублікованих здобувачем наукових статей і тез доповідей на науково-практичних конференціях дозволяє дійти висновку про належну повноту викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих наукових працях.

Статус, обсяги та зміст публікацій відповідають встановленим вимогам МОН України. Вважаю, що дисертація може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді за профілем.

Далі слово було надано **рецензентам роботи:**

Дракохруст Т.В., доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету зазначила, що дисертаційна робота Дашкевича Сергія Ігоровича на тему «Порядок зайняття посади судді: адміністративно-правові аспекти» є актуальною, своєчасною, оскільки адміністративно-правове регулювання порядку зайняття посади судді є важливим інститутом адміністративного права. Здобувач використав при написанні роботи значну кількість наукової літератури, опрацював нормативно-правові акти та судову практику. Отримані результати дослідження та положення, що виносяться на захист, містять елементи наукової новизни та мають практичне значення.

Представлена наукова робота за своїм науковим рівнем, одержаними результатами дослідження та пропозиціями відповідає вимогам, що ставляться до наукових робіт такого рівня, що дозволяє рекомендувати її до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету за спеціальністю 081 «Право».

Кравчук В.М., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету акцентувала увагу на актуальності обраної аспірантом теми дисертаційного дослідження, належному науковому рівні зроблених автором пропозицій, достатній апробації результатів дослідження, які відповідають основним положенням дисертації. Рецензент зазначила, що для дослідження автором обрано як теоретичні напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених,

так і емпірична база, що дозволило сформуванню теоретико-концептуальний базис дослідження.

У процесі дослідження Дашкевич С.І. зробив глибокий аналіз національних та міжнародних нормативно-правових актів, які мають велике значення в межах обраного дисертантом предмету дослідження.

Вивчення змісту дисертації показало, що автор правильно сформулював мету та задачі дослідження, його предмет та об'єкт, визначив методи дослідження, що дозволило чітко окреслити наукову новизну та відповідні результати, які в сукупності допоможуть вирішити важливі наукові завдання. Таким чином, всі положення роботи та її висновки є науково обґрунтованими, заслуговують на високу позитивну оцінку.

Головуюча – Кравчук М. Ю., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права та судочинства Західноукраїнського національного університету, звернула увагу присутніх на актуальність теми дослідження, зробила акцент на важливості та доцільності результатів дослідження для правотворчої та правозастосовної діяльності. Сформульовані висновки як доктринального, так і практично-прикладного характеру свідчать про високий науковий рівень та завершеність роботи.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, класифікацій, критеріїв автору вдалося досить аргументовано висловити свою думку щодо наявних на сьогоднішній день дискусійних адміністративно-правові аспекти порядку зайняття посади судді.

Важливим для удосконалення науки є пропозиції дисертанта щодо удосконалення наукових поглядів щодо систематизації бібліографії та визначення методологічних основ дослідження порядку зайняття посади судді; аналізу правового регулювання порядку і процедур зайняття посади судді; характеристики вимог до кандидатів на посаду судді; дослідження змісту доброчесності та компетентності як основних критеріїв відбору кандидатів на посаду судді; з'ясування сутності та змісту стадій процедури добору кандидатів на посаду судді в ретроспективному та перспективному плані; характеристики етапів проведення конкурсу та призначення на посаду судді; характеристики порядку зайняття посади судді в окремих зарубіжних країнах; визначення основних напрямків вдосконалення адміністративно-правового забезпечення професійного добору суддів в Україні.

Кравчук М.Ю. зазначила, що дослідження заслуговує на загальну позитивну оцінку, має високий науковий рівень та практичну цінність. Саме тому виконана Дашкевичем С.І. робота відповідає основним вимогам МОН і може бути рекомендована для захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Дашкевич Сергій Ігорович висловив подяку виступаючим та усім присутнім на засіданні за об'єктивну оцінку його дисертаційної роботи, за побажання, слушні професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи.

На підставі результатів обговорення присутні на засіданні

ПОСТАНОВИЛИ:

Прийняти висновок щодо дисертаційної роботи Дашкевича Сергія Ігоровича на тему «Порядок зайняття посади судді: адміністративно-правові аспекти» як такої, що відповідає вимогам, які заявлені до дисертації, та пропонувати Вченій раді університету затвердити висновок фахового семінару.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дашкевича Сергія Ігоровича на тему «Порядок зайняття посади судді: адміністративно-правові аспекти», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право

Обґрунтування вибору теми дослідження. Становлення України як правової, соціальної і демократичної держави неможливе без ефективної судової влади, що забезпечувала б правовладдя і гарантувала дотримання прав і свобод громадян. Судова система держави в такому разі повинна наповнюватися високопрофесійними і добросовісними суддями. Відтак, потрібен прозорий і дієвий механізм оперативного добору та призначення кандидатів на посади суддів для забезпечення незалежності та об'єктивності правосуддя.

В Україні численні «перезавантаження судової системи» не дали бажаного ефекту, натомість чергова хвиля судової реформи 2016 року передбачала кадрову домінанту. Зокрема був змінений порядок відбору, підготовки і призначення суддів, до законодавства було введена вимога добросовісності суддів. Ця ж хвиля реформи ознаменувалася масовим звільненням суддів, що призвело до кадрового голоду. Однак новий добір, розпочатий у 2017 році за новими правилами, не зміг швидко наповнити суди кадрами, адже перші укази Президента України про призначення суддів на посади за його результатами були ухвалені щойно у 2020 році, а сам добір продовжує тривати і на сьогоднішній день (понад 7 років). Тож критичних масштабів набуває проблема відтоку професійних кадрів з судової системи, надмірного навантаження суддів, що надалі може призвести до неспроможності держави забезпечити громадянам гарантоване нею право на доступне і справедливе правосуддя.

Дослідження адміністративно-правових аспектів процедури добору і призначення суддів в Україні, порівняльний аналіз порядку зайняття посади судді в окремих зарубіжних країнах, вивчення міжнародно-правових стандартів професійної підготовки та добору суддів дозволить на основі комплексного наукового підходу виявити проблемні моменти в процедурі добору та призначення суддів, а також запропонувати можливі напрямки для покращання ситуації в цій сфері, що може позитивно вплинути й в плані підвищення якості судочинства та довіри громадян до судової влади. Отже, актуальність теми є безсумнівною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження відповідає одному із векторів руху, що був передбачений Стратегією розвитку України 2020, а також Стратегією розвитку судової системи в Україні на 2015-2020 роки, ухваленою Радою суддів України

11 грудня 2014 року, Стратегією розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки, затвердженою Указом Президента України № 231/2021 11 червня 2021 року. Також дослідження узгоджується з Указом Президента України № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», ухваленим 30 вересня 2019 року; «Пріоритетними напрямками розвитку правової науки на 2016-2020 роки», затвердженими загальними зборами Національної академії правових наук України 3 березня 2016 року. Кваліфікаційну роботу виконано на кафедрі кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету у відповідності до Планів наукової та науково-технічної діяльності.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження — комплексний аналіз адміністративно-правових аспектів порядку зайняття посади судді в Україні і вивчення досвіду інших держав з огляду на можливість імплементації їх позитивного досвіду у цій сфері.

Успішне досягнення визначеної мети, на наш погляд, передбачає вирішення таких завдань:

- 1) систематизувати бібліографію та визначити методологічні основи дослідження порядку зайняття посади судді;
- 2) проаналізувати правове регулювання порядку і процедур зайняття посади судді;
- 3) охарактеризувати вимоги до кандидатів на посаду судді;
- 4) дослідити зміст доброчесності та компетентності як основних критеріїв відбору кандидатів на посаду судді;
- 5) з'ясувати сутність та зміст стадій процедури добору кандидатів на посаду судді в ретроспективному та перспективному плані;
- 6) охарактеризувати етапи проведення конкурсу та призначення на посаду судді;
- 7) осмислити і сформулювати напрямки удосконалення порядку і процедур зайняття посади судді;
- 8) встановити міжнародно-правові стандарти професійної підготовки та добору суддів;
- 9) охарактеризувати порядок зайняття посади судді в окремих зарубіжних країнах;
- 10) визначити основні напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення професійного добору суддів в Україні.

Об'єкт дослідження – це суспільні відносини в сфері формування кадрового корпусу судової влади.

Предмет дослідження – порядок зайняття посади судді, й зокрема, питання вимог до кандидатів, процедур відбору кандидатів на посаду судді, критеріїв кваліфікації, дотримання етичних норм та правил поведінки суддів, а також інші адміністративно-правові аспекти.

Методологічну основу дослідження складає система наукових підходів, конкретних засобів, принципів та методів, використання якої спрямоване на отримання об'єктивних знань про предмет дослідження. Методологія дослідження порядку зайняття посади судді являє собою комплексне поєднання

філософських (світоглядних), загальнонаукових та спеціально-юридичних методів, що спрямовані на розкриття особливостей правового регулювання порядку і процедур зайняття посади судді. Основою наукового дослідження стали логічні методи (аналізу, синтезу, абстрагування тощо), історико-правовий (підрозділ 2.1), системно-структурний (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2), порівняльно-правовий (підрозділ 3.2), формально-догматичний методи (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2), метод правової герменевтики (підрозділ 3.1), прогностичний метод (підрозділи 2.3, 3.3), використання яких дозволило розкрити особливості процедури добору та призначення кандидатів на посаду судді та визначити основні напрямки вдосконалення порядку і процедур зайняття посади судді, якісного правового забезпечення професійного добору суддів в Україні.

Методологічним орієнтиром у дослідженні стало відстоювання загальноцивілізаційних цінностей, морально-етичних стандартів професійної діяльності, принципів гуманізму, поваги до людської гідності, свободи, справедливості. Ці принципи мають бути основоположними засадами правового статусу судді, вимогами до кандидатів на посаду судді, основою системи правосуддя і правовладдя.

Теоретичною основою дослідження стали наукові праці фахівців у сфері загальнотеоретичної юриспруденції та методології наукових досліджень (О. Бандурка, А. Бернюков, В. Бігун, О. Гришук, О. Данильян, О. Дзьобань, М. Кельман, М. Козюбра, М. Костицький, В. Кравчук, О. Кресін, Н. Крестовська, П. Рабінович, О. Скакун, В. Тацій, Ю. Шемшученко та ін.), адміністративного та конституційного права (В. Авер'янов, О. Бандурка, В. Бевзенко, Ю. Битяк, Л. Біла-Тіунова, В. Галуцько, Д. Голосніченко, Ю. Грошевий, Т. Дракохруст, Р. Калюжний, В. Кампо, Ю. Ковбасюк, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, М. Кухта, Р. Мельник, О. Музичук, М. Савчин, С. Стеценко, В. Теремецький, Н. Чудик та ін.).

Дослідженню проблемних аспектів функціонування судової влади, в тому числі питанням формування професійного та добросовісного суддівського корпусу присвячені праці таких науковців, як: С. Глущенко, В. Гудима, С. Жуков, В. Кравчук, К. Кубатко, А. Кулібаба, М. Логвиненко, Л. Москвич, І. Назаров, В. Погорілко, Б. Пошва, С. Прилуцький, Б. Прокопенко, Л. Скомороха, Т. Струс-Духнич, В. Федорович, О. Хотинська-Нор та багато інших. Роботи цих та інших вчених є теоретичною основою дослідження.

Втім, наявний і опрацьований автором науковий доробок з цієї проблематики не вичерпує перспектив дослідження широкого кола питань, які стосуються порядку зайняття посади судді. Ця кваліфікаційна праця є спробою ґрунтовного, систематизованого дослідження адміністративно-правових аспектів порядку зайняття посади судді в Україні.

Нормативною основою роботи є Конституція та закони України, міжнародні нормативно-правові акти, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, рішення Конституційного Суду України, рішення Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, інші нормативно-правові акти.

Емпіричну базу дослідження становлять дані Державної служби статистики України, Державної судової адміністрації України, а також інформація з довідкових видань, правова публіцистика, матеріали

репрезентативних соціологічних досліджень тощо. Загалом дослідження опирається також на наявний в автора досвід, на реальний стан судової системи, зафіксований у статистичних та аналітичних звітах та соціопитування тощо.

Наукова новизна одержаних результатів. Суттєвими результатами дослідження, яким притаманні елементи наукової новизни, є такі сформульовані висновки та положення.

Уперше:

– комплексно досліджено вимоги до кандидатів на посаду судді, здійснено глибокий ретроспективний та перспективний аналіз стадій процедури добору та призначення кандидатів на посаду судді, які є важливим елементом правового статусу судді, адже передують безпосередньому виникненню правосуб'єктності судді;

– запропоновано адміністративно-правове забезпечення професійного добору суддів в Україні розуміти як цілісну систему правових та організаційних заходів і процедур, що регулюють процес відбору та призначення суддів задля забезпечення незалежності, об'єктивності та високої кваліфікації і моральної чесності суддів;

– обґрунтовано авторське бачення щодо удосконалення порядку і процедур зайняття посади судді, серед яких пропозиція внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, спрямованих на скорочення строків розгляду спорів з Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та Вищою радою правосуддя, які виникли в процесі проходження кандидатами конкурсних суддівських процедур, тощо;

– обґрунтовано висновок про те, що задля уникнення політизації процесу призначення членів *Вищої ради правосуддя* Верховною Радою України, доцільно було б перейняти досвід зарубіжних країн та на нормативному рівні зафіксувати правило, що не тільки коаліція, але і опозиція має отримати реальну можливість пропонувати кандидатури для призначення у Вищу раду правосуддя.

Удосконалено:

– визначення добору як процедури заповнення вакантних посад суддів такими кандидатами, котрі успішно пройшли всі етапи відбору, перевірки, навчання і призначення, відповідають визначеним у законодавстві вимогам. Виокремлено характерні ознаки стадій (етапів) добору як адміністративної процедури: по-перше, вони утворюють сукупність логічно пов'язаних дій певного органу; по-друге, вони завершуються досягненням певної поточної мети і є своєрідними «кроками» в досягненні кінцевої мети процедури в цілому; по-третє, вони не є однаковими і рівнозначними, відрізняються і за кількістю та переліком учасників адміністративної процедури;

– положення про доцільність збереження гендерного балансу для забезпечення рівної представленості чоловіків і жінок серед суддів, а також в комісіях, що займаються відбором суддів. Нормативна фіксація положення про забезпечення гендерного балансу для представлення у Вищій раді правосуддя, Вищій кваліфікаційній комісії суддів України та при доборі і призначенні суддів додатково сприятиме забезпеченню справедливості та рівності перед законом для всіх громадян, незалежно від їхньої статі;

– наукові положення про доцільність поділу стандартів щодо добору та призначення суддів на дві групи: міжнародні стандарти та європейські стандарти. Міжнародні та європейські стандарти щодо добору та призначення суддів базуються на принципах як концептуального, так і рекомендаційного характеру та охоплюють наступні положення: взаємозв'язок між незалежністю судової влади та незалежністю суддів і їх компетентністю; забезпечення довіри суспільства до судової влади через відбір кваліфікованих суддів; забезпечення добору суддів незалежним від законодавчої та виконавчої влади органом; прозорість та відкритість процедур добору на посаду судді із чіткими вимогами, яким повинен відповідати кандидат на посаду судді; обов'язок кожного судді професійно розвиватися та підвищувати рівень компетентності; покладення на державу обов'язку створювати організаційні та фінансові умови для постійного навчання суддів.

Набули подальшого розвитку:

– положення про те, що методологію дослідження порядку зайняття посади судді складає комплексне поєднання філософських (світоглядних), загальнонаукових та спеціально-юридичних методів та принципів наукового пізнання, що спрямовані на розкриття особливостей правового регулювання порядку і процедур зайняття посади судді. Це дало змогу проаналізувати проблемні аспекти даної теми та визначити основні напрямки удосконалення відповідних процедур щодо зайняття посади судді з врахуванням міжнародного досвіду;

– положення про те, що потреба в оптимізації та вдосконаленні процедур добору, проведення конкурсу та призначення нових суддів в умовах надмірного навантаження та тотальної кадрової кризи у судовій системі не втрачає своєї актуальності. Важливо, щоб подальші зміни були виваженими, науково обґрунтованими, щоб їх запровадження не позначилося на професійних якостях майбутнього суддівського корпусу, але унеможливило затягування законодавчо визначених стадій і надто часту зміну правил;

– висновок про те, що вітчизняна система добору суддів повинна мати комплексний та системний характер і спрямовуватися на забезпечення не тільки необхідних передумов для призначення на посади суддів найбільш підготовлених та висококваліфікованих правників з відповідним професійним досвідом, але осіб з високими морально-етичними якостями, що є обов'язковими чинниками забезпечення здійснення правосуддя на засадах професіоналізму, незалежності, справедливості та неупередженості.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що висновки та теоретичні положення, що у ній сформульовані, можуть сприяти подальшому розвитку юриспруденції. Проведена робота є важливою для вдосконалення чинного законодавства. Сформульовані висновки будуть корисні при виборі оптимальних шляхів завершення судової реформи в Україні, дадуть можливість уникнути різноманітних негативних явищ та тенденцій.

Положення дисертаційного дослідження корисні й у навчальному процесі (акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у навчальний процес юридичного факультету Західноукраїнського національного університету №126-29/1206 від 10 травня 2024 року), можуть бути використані при підготовці відповідних розділів підручників та навчальних посібників,

навчально-методичних комплексів, лекцій з адміністративного права, конституційного права, юридичної деонтології, правових інституцій, судових та правоохоронних органів тощо. Результати дослідження є також корисними у практичній діяльності органів державної влади (довідка про використання результатів дисертаційного дослідження у Тернопільському апеляційному суді №01-17/95/2024 від 9 травня 2024 року).

Особистий внесок здобувача. Сформульовані у роботі положення, висновки, узагальнення, пропозиції та рекомендації обґрунтовано на основі власних досліджень в ході аналізу і опрацювання наукових, нормативних та статистичних джерел, навчальної та довідкової літератури.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й висновки, що сформульовані і відображені в кваліфікаційній науковій праці, дискутувалися на кафедрах теорії права та конституціоналізму, адміністративного права та судочинства, кримінального права і процесу та на міжкафедральних семінарах Західноукраїнського національного університету, оголошувались та обговорювалися на наукових конференціях (V Міжнародна науково-практична конференція «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід», ЗУНУ, 16-17 квітня 2021; VI Міжнародна науково-практична конференція «Російсько-українська війна: право, безпека, світ», ЗУНУ, 29-30 квітня 2022 року; VII Міжнародна науково-практична конференція «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід», ЗУНУ, 28 квітня 2023 року; VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття», м.Харків, 09 червня 2023 року).

Публікації. Результати дослідження викладені у 9 публікаціях, 4 з них вміщено у фахових виданнях, затверджених наказами МОН України, 1 – в міжнародному періодичному фаховому науково-практичному правовому виданні, 4 – опубліковані тези доповідей на міжнародних та всеукраїнських, науково-практичних та наукових конференціях.

Список опублікованих праць за темою дисертації в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Дашкевич С. Міжнародні стандарти правового статусу судді. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. №4 (28). С.38-43. DOI:10.35774/app2021.04.038. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/46495>
2. Dashkevych S. International legal standards for professional training and selection of judges. *Legal, Economic Science and Praxis. Journal of Law and Social Sciences*. 2022. № 7. P.4-8. URL: <https://lesp.hu/international-legal-standards-for-professional-training-and-selection-of-judges/>
3. Дашкевич С. Компетентність як важлива ознака професіоналізму судді. *Право.ua*. 2023 № 2. С. 224-229. DOI 10.32782/LAW.UA.2023.2.37. URL: https://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/Pravo-ua-2023-2/Pravo_ua_2023_2_224.pdf

4. Dashkevych S. The procedure for holding the position of judge in certain foreign countries. *Наше право*. 2023. № 4. С.221-229. DOI 10.32782/NP.2023.4.33. URL: https://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/NP-2023-4/NP_2023_4_221.pdf

5. Дашкевич С. Проблемні стадії добору кандидатів на посаду судді місцевого суду. *Європейські перспективи: науково-практичний журнал*. 2023. №4. С. 165-171. DOI 10.32782/EP.2023.4.26. URL: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2023-4/EP_2023_4_165.pdf

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Дашкевич С. Бангалорські принципи поведінки суддів як критерій професійної етики. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід*: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, ЗУНУ, 16-17 квітня 2021 року). Тернопіль, 2021. С.278-280. URL: <http://confuf.wunu.edu.ua/index.php/confuf/article/view/1248/1234>

7. Дашкевич С. Робота судової системи України під час війни. *Російсько-українська війна: право, безпека, світ*: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, ЗУНУ, 29-30 квітня 2022 року). Тернопіль, 2022. С.380-382. URL: <http://confuf.wunu.edu.ua/index.php/confuf/article/view/1249/1235>

8. Дашкевич С. Добросовісність - як основа довіри до правосуддя. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід*: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, ЗУНУ, 28 квітня 2023 року). Тернопіль, 2023. С.406-408. URL: <http://confuf.wunu.edu.ua/index.php/confuf/article/view/1250/1236>

9. Dashkevych S. European standards for professional training and selection of judges. *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття* : тези доп. учасників VII Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 09 черв. 2023 р.), Р. 53-56. URL: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20230609/article/view/dashkevych

Робота виконана на кафедрі кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету.

Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою ВНЗ «Західноукраїнський національний університет» (протокол № 3 від 16 листопада 2021 р.).

Науковий керівник – Банах С.В., доктор юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету Західноукраїнського національного університету.

Усі теоретичні та практичні результати, що виносяться на захист, отримані автором самостійно.

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень Unicheck. За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Дашкевича Сергія Ігоровича на тему «Порядок зайняття

посади судді: адміністративно-правові аспекти» відповідає принципам академічної доброчесності.

Оцінка мови й стилю дисертації. Мова й стиль дисертаційного дослідження відповідають вимогам, які висуваються до наукової праці такого рівня.

Відповідність змісту дисертації спеціальності 081-Право. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Дашкевича Сергія Ігоровича відповідає спеціальності 081-Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

У результаті розгляду дисертації Дашкевича С.І. та повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛИЛИ:

1. Пропонувати Вченій раді затвердити такий склад разової спеціалізованої вченої ради:

Чудик Наталія Олегівна, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету – голова ради;

Дракохруст Тетяна Вікторівна, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету – рецензент;

Кравчук Валентина Миколаївна, кандидат юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень., доцент, доцент кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету – рецензент;

Музичук Олександр Миколайович, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, професор, заслужений юрист України, проректор Харківського національного університету внутрішніх справ – опонент;

Теремецький Владислав Іванович, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, професор, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України – опонент.

2. Рекомендувати новоствореній разовій спеціалізованій вченій раді прийняти дисертаційну роботу до захисту.

Головуюча на засіданні кафедри
адміністративного права та судочинства,
д.ю.н., професор, завідувач кафедри
адміністративного права та судочинства
Західноукраїнського національного
університету

Мар'яна КРАВЧУК